

ФІЗИЧНІ ОСНОВИ МІКРО І НАНОТЕХНОЛОГІЙ

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	142 – Енергетичне машинобудування	Інститут / факультет	ННІ енергетики, електроніки та електромеханіки
Назва програми	Енергетика	Кафедра	Технічна криофізика
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова навчання	Українська

Викладач

Старіков Вадим Володимирович

Vadym.Starikov@khpі.edu.ua

Доктор технічних наук, доцент, завідувач кафедри технічної криофізики НТУ «ХПІ». Досвід роботи – 30 років. Автор понад 150 наукових та навчально-методичних праць. Член редакційної колегії журналу «Eastern-European Journal of Enterprise Technologies». Провідний лектор з дисциплін: «Вступ до спеціальності: основи криогенної та холодильної техніки. Ознайомча практика», «Матеріалознавство та технологія конструкційних матеріалів», «Теплові насоси», «Сучасні енергозберігаючі технології в холодильній, вакуумній та криогенній техніці», «Фізичні основи вакуумної техніки», «Фізичні основи мікро- і нанотехнологій», «Кріобіологічні технології та обладнання»

Загальна інформація про курс

Анотація	Курс допомагає студентам освоїти основні сучасні фізичні уявлення щодо властивостей напівпровідників та використання таких матеріалів в мікро та нанотехнологіях при низьких і високих температурах.
Мета курсу	Придбання практичних навичок в використанні таких матеріалів для проведення інженерних розрахунків та оформлення наукової та проектної документації, в частості для оформлення розрахункових, курсових та дипломних робіт.
Формат	Лекції, лабораторні роботи, індивідуальні завдання, самостійна робота. Підсумковий контроль - іспит
Семестр	6

Результати навчання полягають у наступному:

Знання і розуміння інженерних дисциплін, що лежать в основі спеціальності «Енергетичне машинобудування», на рівні, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми, в тому числі обізнаність в останніх досягненнях науки і техніки в галузі.

Теми, що розглядаються:

Тема 1. Історичний огляд. Сьогоденний стан електроніки і мікроелектроніки.

Тема 2. Моделі структур напівпровідників. Кристалева ґратка. Електрони та дірки.

Тема 3. Модель енергетичних зон. Модель Кроніґа-Пенні. Задачі.

Тема 4. Рівноважний стан напівпровідників. Функція Фермі-Дірака. Власні та примісні напівпровідники.

Тема 5. Ефект Холла. Нерівноважні процеси в напівпровідниках. Задачі.

Тема 6. Рівноважний стан р-п переходу. Рівняння Шоклі.

Тема 7. Перехід метал- напівпровідник.

Тема 8. Структура біполярного транзистора.

Тема 9. Мікроелектроніка і інтегральні схеми. Фотолітографія.

Тема 10. Тенденції розвитку фізичної електроніки і мікроелектроніки.

Тема 11. Матеріали мікроелектроніки. Технології.

Тема 12. Прилади найближчого майбутнього.

Тема 13. Температурні дослідження напівпровідникових матеріалів.

Тема 14. Ефект Холла.

Тема 15. Визначення часу життя нерівноважних носіїв.

Тема 16. Дослідження р-п переходу.

Тема 17. Сучасні нанотехнології. Закон Мура.

Тема 18. Технології нанобробки поверхень.

Тема 19. Скануючий тунельний мікроскоп. Інші види скануючої мікроскопії.

Тема 20. Природні наноефекти.

Тема 21. Фуллерени та вуглецеві нанотрубки.

Тема 22. Використання нанотехнології в мікроелектроніці. Майбутнє нанотехнології.

Форма та методи навчання

Навчання з курсу «Фізичні основи мікро і нанотехнологій» здійснюється у формі навчальних занять (лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, консультації), а також у формі самостійної роботи (опрацювання навчального матеріалу, виконання та захист індивідуального навчального завдання).

Методи контролю

Поточний контроль: опитування на лекційних заняттях, перевірка виконання лабораторних робіт та їх здача, перевірка ІДЗ (Р).

Модульний контроль: контрольна робота (теоретичні питання та розв'язання задачі).

№ з/п	Назва модульної контрольної роботи та колоквиуму	Терміни проведення (на якому тижні)
1	Рівноважний стан напівпровідників	8
2	Нерівноважний стан напівпровідників	14

Семестровий контроль: екзамен в усній формі за екзаменаційними білетами. Результати поточного контролю (сумарна оцінка за кожен модуль) за бажанням студента враховуються на екзамені.

Розподіл балів для оцінювання успішності студента для іспиту

Контрольні роботи	Лабораторні роботи	Практич роботи	Р	Індивідуальні завдання	Тощо	Іспит	Сума
20	30	....	20	....	10	20	100

Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національ на оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання містять певні неточності;
75-81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; 	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач.

			- вміння вирішувати практичні задачі.	
64-74	Д	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі.	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні задачі.
60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі.	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	ФХ (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі.
1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

Рекомендована література

Базова література

1	Поплавко Ю.М. Нанофізика, наноматеріали, наноелектроніка: навч. посіб. / Ю.М. Поплавко, О.В. Борисов, Ю.І Якименко. –К.: НТУУ «КПІ», 2012. -300с.
2	Заячук Д. М. Нанотехнології і наноструктури / Д. М. Заячук. – Л.: Львівська політехніка, 2009. – 580 с.
3	Заячук Д. М. Нанорозмірні структури і надгратки / Д. М. Заячук. – Л.: Львівська політехніка, 2006. – 220 с.
4	Waser Rainer. Nanoelectronics and information technology. – Wiley-VCH, 2005. – 1001 p.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Вступ до спеціальності: основи криогенної та холодильної техніки. Ознайомча практика	Сучасні енергозощаджуючі технології в холодильній, вакуумній та криогенній техніці
Фізика	Пристрої та автоматизація холодильних та криогенних систем
Матеріалознавство та технологія конструкційних матеріалів	Основи цифрової та мікропроцесорної техніки
Фізичні основи вакуумної техніки	

Провідний лектор:

проф. Старіков В.В.
